

usmili! — kakor „veliki politik“ Rechbauer in drugi zasmehovali so zmerne male zahteve Slovencev in odbili vse, da bi se vsaj reči ne moglo, da pod vlado Taaffe-jevo le en deželni zbor, v katerem je kaj starih levičarskih elementov, mine brez škandala zoper narodno enakopravnost.

Najbolj viharno je pa bilo pri obravnavi o prošnji „nemškega Schulvereina“ za podporo iz deželne blagajnice; to je bilo, drugače rečeno, naj slovenski Štajarec še z lastnim davkom pomaga ponemčevati samega sebe. To je bilo pa tudi pravičnim Nemcem preveč in kanonik Karlon izrekel je v imenu konservativnih Nemcev, da oni ne odobravajo delovanja nemškega „Schulvereina“; slovenski poslanci dr. Dominkuš, dr. Šuc in prof. Žolgar ugovarjali so rečno in mirno, najgorkeje pa je pangrmanom zakuril poslanec M. Herman rekši: „porazumljenje o narodnih vprašanjih je tukaj nemogoče, pravica za Slovence je le tedaj mogoče, ako o narodnih rečeh ne glasujejo Nemci o Slovencih, Slovenci ne o Nemcih, ampak vsak narod za-se, in ako se za spodnje Štajarsko dovoli oddelek c. k. namestnije“.

Deželni zbor tirolski

je imel tudi zanimive obravnave, ker tudi tam so „liberalni“ levičarji zavrgli razširjenje volilne pravice tudi na davkopláčevalce „petakarje“. Tudi predlog zborove konservativne večine gledé postavnega vredjenja ljudske šole je jako zanimiv, akoravno le vse to potrjuje, kar katoliški Tirolci gledé ljudske šole vedno zahtevajo. Zahteve zborove večine obsegajo sledeče:

Deželni zbor naj na podlagi §. 19. tirolskega deželnega reda sklene:

I. Vlada se pozivlja, po ustavni poti na to delati: 1) da se preuredi državna postava o ljudskih šolah ter vpeljejo verske šole ter se pripozná verska izreja za podlago postavodajstva o ljudski šoli; 2) postavodajstvo države o ljudski šoli naj se omeji na splošna načela, cerkvi, deželam in starišem pristojéča pravica pri izreji in poduku otrok pa naj se varuje; tedaj še le bode Tirolski mogoče ljudsko šolstvo postavno urediti.

II. Dokler tega ne bo, naj vlada po upravni poti vredí: 1) da se v učiteljskih pripravnicah verski duh goji; 2) da se pri nameščenju učiteljev primerno ozira na želje občin; 3) da se pri oddaji učiteljskih služeb ozira na verske zadruge v deželi; 4) da se ustavi plačevanje, katero se v nasprotju z občinskim redom občinam nalaga za šolske namene, ter da se otroci, ki skazujejo zadostne vednosti, oprosté brez težav osemletne šolske dolžnosti; 5) da se šolski nadzorniki pri pregledovanju šol pred vsem ozirajo na glavne predmete ter tako imenovane rečne predmete (realije) skrčijo na najmanjo mero; 6) da se učiteljem zaukaže, poleg družih beril rabiti tudi biblično zgodovino, ter veronauk po željah in nakazih katehetov z otroci ponavljati; 7) da se katoliške šolske knjige, katere so bile še do zadnjih let v imeniku šolskih knjig zaznamovane „po vladi odobrene“, zopet natisnejo, nove pripravne, v katoliškem duhu spisane šolske knjige preskrbé ter vpeljejo na mesto brezverskih knjig; 8) da se šolske knjižnice v porazumljenju s krajnim duhovnikom vodijo in rabijo; 9) da se verske vaje in veronauk ne omeji na najmanjo mero, temveč pri njegovem vredjenju škofu dá odločilna beseda; 10) da se izrekoma v viših razredih in v nedeljski šoli prizadeva spole ločiti.

III. Določuje pomnoženje podpornega zaklada za deželne učitelje.

Liberalna manjšina tirolskega deželnega zbora hoče samo, da vlada predlaga zboru načrte postav za vredbo ljudskega šolstva.

Mnogovrstne novice.

* *Grozovita nesreča na ruski železnici* pripetila se je dne 12. julija na moskovsko-kurski železnici med postajama Černi in Podijevo. Strašanska nevihta razsajala je ves dan in na večer začelo je liti, kakor bi se bil oblak vtrgal, in zraven je tulil hud piš, ki je najmočnejša drevesa izruval. Eno uro potem, ko se je vlak odpeljal iz Černiške postaje, okoli ure hoda pred Podijevo, prekucnilo se je devet vagonov čez razmočen, 14 sežnjevisok železnični nasip. Tla bila so mehka kot močvir, tako, da so se vagoni v njih pogreznili ter se prst čez-nje zagrnili. — Popotniki, katerih je bilo 239, bili so živi pokopani. Grozovito je misliti na to, kaj se je tam v temni noči godilo. Malo število ljudi od vlakovega spremstva in nekatere osebe, katerim se je posrečilo skoz okna izlesti in se izkupati iz blata in močvirja, skušali so z rokami do oken vagonov prikupati in rešiti se.

Izmed vseh je samo 58 oseb nepoškodovanih. Rešenih je bilo samo 38, in večidel so težko ranjeni, tako da jih je več koj tam umrlo. Število mrtvih cenijo na 180 oseb. Med temi — pravijo — je tudi general Drentelen s sinom stotnikom, in adjutantom; tudi deputacija častnikov, ki je popotovala od Skobeljevega pogreba nazaj v Kursk, je bila v vagonu prvega razreda, katerega ni bilo moč rešiti.

Čez 1 in pol ure prišel je vlak na pomoč in pomagat so prišli tudi vsi prebivalci iz sosednjih vasi z bakljami. Toda prav malo je upanja, tudi le eno samo življenje rešiti; ne glasu ni čuti, sila padca bila je neizmerna, zato so bili večidel vsi uže vsled padca usmrteni, kar se vidi na izkopanih mrličih; vsi drugi pa so se morali zadušiti. Podsutih je bilo pet vagonov družega, dva pa prvega razreda.

Véliki knez Nikolajevič stareji, ki biva v Moskvi, hotel se je peljati s tem vlakom, toda eno uro pred odhodom vlaka izvedel je, da meščani njemu na čast v dvorani trgovcev napravijo svečanost in tako je ostal. Zadruga trgovcev hotela je vélikega kneza iznenaditi in zato mu je grof Adlerberg še le eno uro pred odhodom vlaka izročil vabilo, katero ga je rešilo gotove smrti.

* *Barke, topovi in streljivo Angležev zdaj pred Aleksandrijo.* Najmočnejša angleška vojna barka po imenu „Inflexible“ obita je z železnimi ploščami debelosti 40½ centimetrov, nosi 4 velikanske topove, notranje svitlobe po 16“, 6 mitrajlez in 6 lahkih topov. Razun te imajo Angleži zdaj še 7 večih in več manjših vojnih bark pred Aleksandrijo in zanimivo je, po koliko težko streljivo in po koliko smodnika potrebuje vsak top za vsak strel. Vse omenjene barke imajo 123 topov in 34 mitrajlez sledečih vrst in sledečega streliva:

4 topove svitlobe 16“, streljivo tehta 771 kil, smodnika treba za 1 strel 149 kil;

4 topove svitlobe 12“, streljivo tehta 317 kil, smodnika treba za 1 strel 59 kil;

5 topov svitlobe 11“, streljivo tehta 241 kil, smodnika treba za 1 strel 39 kil;

35 topov svitlobe 10“, streljivo tehta 180½ kil, smodnika treba za 1 strel 32 kil;

16 topov svitlobe 9“, streljivo tehta 119 kil, smodnika treba za 1 strel 23 kil;

8 topov svitlobe 8“, streljivo tehta 81 kil, smodnika treba za 1 strel 16 kil;

5 topov svitlobe 7", streljivo tehta 52 kil, smodnika treba za 1 strel 13¹/₂ kil;

7 topov svitlobe 5", streljivo tehta 29 kil, smodnika treba za 1 strel 6 kil.

39 topov lahkih spod 10 centimetrov.

Najtežje streljivo tehta tedaj skoraj 15 centov in za vsak strel treba skoraj 3 cente smodnika. Taka igrača je draga za strelce, še dražja za streljane!

* *Po koliko prešičev nasoljajo v združenih ameriškanskih državah?* Uradna poročila združenih ameriškanskih držav kažejo nam sledeče številke. Nasolilo se je prešičev:

od meseca sušca

do meseca sušca

leta	poleti:	pozimi:	skupaj:
1871—1872	250.000	4,831.558	5,081.558
1872—1873	505.500	5,410.314	5,915.814
1873—1874	1,062.016	5,466.200	6,529.116
1874—1875	1,200.444	5,566.226	6,766.670
1875—1876	1,262.343	4,880.135	6,142.478
1876—1877	2,307.866	5,101.508	7,409.174
1877—1878	2,543.120	6,505.545	9,048.565
1878—1879	3,378.044	7,480.648	10,858.792
1879—1880	4,051.248	6,950.451	11,001.699
1880—1881	5,323.898	6,919.456	12,243.354
1881—1882	4,803.689	5,747.760	10,551.449

* *Kako se narašča v združenih ameriškanskih državah obdelovano zemljišče,* kažejo nam številke nasejencem oddanih kmetij (farm). Obdelovalo se je kmetij

leta 1850	1860	1870	1880
1,177.889	1,679.636	2,193.117	3,142.720

Ozir po svetu.

Aleksandrija v ognji.

Aleksandrija, najbolj važno mesto medzemeljskega morja za pomorsko trgovino vse Evrope z izhodnimi deželami, je, kakor naznanjajo najnovejša poročila, popolnem razdejana, hiše in druga imovina sežgana, prebivalci, posebno Evropejci, kolikor jih ni ob pravem času zbežalo, so pomorjeni.

Uže pred tednom dni so naznanile „Novice“ bombardiranje, katero so 11. t. m. pričeli angleški vojni brodovi. Prvi dan trajalo je streljanje topov od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer in razdejane bile so tudi vse aleksandrijske pomorske trdnjave.

Drugi dan, 12. t. m., se ni moglo koj zjutraj pričeti bombardiranje deloma zaradi dima, ki je zakrival ves razgled, deloma zaradi nemirnega morja. Začelo se je streljati še le ob pol 10. uri zjutraj, ob 1. uri popoldne pa so barke dobile povelje, ogenj ustaviti, ker se je v mestu vzdignila bela zastava, znamenje prošnje miru in milosti. Angleži so koj poslali lajtnanta Lamoton-a na barki „Bitteru“ poizvediti, pod katerimi pogoji se uda Aleksandrija. Ob treh se vrne parlament ter naznani, da vse razgovarjanje ni imelo vspeha, ker je vse ravnanje Aleksandrijcev kazalo, da nečejo dati mesta, temveč samo zavleči bombardiranje, in ko je vse to sprevidel, naznanil jim je, da se čez pol ure ogenj zopet prične. Pokazalo se je tudi kmalu, da je Arabi paša belo zastavo samo v ta namen zlorabil, da je med tem, ko je ogenj prenehal, z vso armado zapustil trdnjave.

Poročevalec časnika „Daily Telegraph“, ki se je v sredo popoldne z barke peljal na suho k pomorskim trdnjavam, popisuje nasledke angleškega ognja tako-le: „Od trdnjave „Adsemi“ začeni razdejane so na bregovih vse baterije in končani vsi topovi. Nek Arabec

pravil mi je, da je od tod do mesta našel ubitih več sto ljudi. En sam strel usmrtil je vse osebe, ki so bile v trdnjavi „Midway“. Kedivova palača je prav zelo poškodovana, levi del razrušen do tal, vojašnice še goré. V arabskem delu mesta vlada grozovita zmešnjava in razdejanje, pogled na ta kraj je strašen, mnogo prebivalcev je mrtvih, vojaki leže krog in krog. Tudi trdnjava „Paros“ je razdejana in topovi pokončani; Arabec trdil mi je, da so to noč bežali vsi prebivalci.

Največe grozovitosti pa so se godile v Aleksandriji, odkar je Arabi z vojsko mesto zapustil in ga z ječ izpuščenim hudodelnikom in divjim Arabcem v rop prepustil; tu se je pričelo ropanje, morjenje in požiganje, da človeka, ki vse to čuje, groza obhaja. Novejša poročila o tem to-le naznanjajo:

„Del. Tel.“ dopisnik piše dne 13. zvečer: „Našel sem konzulatski trg ves v ognji, gostilna na vogalu tega trga pogorela je do tal. Francoski konzulat bil je ves v ognji, cesta zad „Rue del Eglise Anglaise“ pa ni bila čisto nič poškodovana. Potem sem videl, ko je velika množica angleških morskih vojakov prišla na suho. Ko se je to v mestu čulo, pribežalo je še mnogo poskritih Evropejcev, da so jih rešili na barke, kmalu se prikaže tudi truma, ki vojakom naznanja, da se ravno pelje gor „Kedive“, ki je res kmalu se pripeljal ter so ga rešili na angleško barko. — Rešeni Evropejci so pripovedovali, da je bilo streljanje topov strašno, še bolj strašno pa upitje in jok ranjenih arabskih vojakov, ki so krvaveči bežali po cestah ter maščevanja klicali.

Telegrami od dne 14. t. m. naznanjajo: Aleksandrija je popolnem pokončana, ceste so pogled nepopisljivega razdejavanja, francoski konzulat je vpepeljen, vse velike ceste so oropane in v ognji. Kedive je 500 vojakov, ki so dobili nalog umoriti ga, pridobil, da so ga rešili, ga spremili v Nas-el-Tin in tam angleškemu vojaštvu izročili, kjer so se mu uže admiral Seymour in ministri poklonili. — Angleški vojaki preiskavajo ceste in so nekaj zasačenih hudodelnikov postrelili.

Daljna poročila naznanjajo: 2500 mrličev, večidel vojakov, leži po ulicah, požar se širi. Drugi poročevalci pripovedujejo o nadrobnostih, ki so manj zanimive. Še le potem, ko je pomorska angleška vojska mesto v oblast vzela, začel se je red polagoma povračati, prebivalci jeli so se vračati, poskriti pa zapuščati svoja zatišja, začeli so misliti na omejevanje požarov in spravljanje mrličev. Telegram od dne 16. t. m. se glasi: Včeraj bili so vsi angleški pomorski vojaki in mornarji sklicani, ker se je pričakovalo, da bo Arabi paša poskusil se v mesto vrniti. Danes zjutraj bil je boj zunaj vrat Moharem Bey. Nadrobnosti še niso znane, močnega streljanja pušk se ni slišalo. Okoli 80 nemških ubežnikov, med njimi usmiljene sestre in oboje nemške bolnišnice, morali so z bolniki vred na barko, ker jim je pretel ogenj topov, skoz goreče mesto spremljalo jih je 25 vojakov barke „Habicht“. Do danes zjutraj se še prevažanju po sueškem kanalu ni stavilo nikakoršnih zaprek. Požar v mestu še ni pogašen. — Dne 17. se telegrafira: Arabi paša je s 4 polki pešcev, 1500 mož izredne vojske, 1 polkom konjikov, 800 konji, 36 Krupovimi topovi in 12 mitrajlezami šel v Kafer el Devar-u. Častnika Arabi pašinega, v Aleksandrijo poslanega, da bi železnično vozovje in 3000 ton premoga prevzel, so Angleži obdržali vjetnika. Kedive je Arabi pašo v Aleksandrijo pozval ter mu zažugal, ako bi pokoren ne bil, žnjim ravnati kot z upornikom. — V Kairi je neki vse mirno.